

תכנית לימודים הנדסאי במערכת הבריאות 27/05/26 יא' בסיוון התשפ"ו

תוכנית הלימודים להכשרת הנדסאי במערכת הבריאות

מהות התפקיד ומקומו במערך הטיפולי

מערכת הבריאות הציבורית בישראל מתמודדת בשנים האחרונות עם אתגר לאומי מורכב: פער הולך וגדל בין הביקוש לטיפולים במקצועות הבריאות – פיזיותרפיה, קלינאות תקשורת וריפוי בעיסוק – לבין היצע כוח האדם המוסמך בשטח. הגידול הדמוגרפי המבורך, לצד העלייה הניכרת בצרכיהם של ילדים במסגרות המיוחדות, אנשים עם מוגבלויות וזקנים, יצרו צורך דחוף במודל ארגוני חדשני שיאפשר להרחיב את זמינות השירותים מבלי להתפשר על בטיחותם ואיכותם.

כמענה לפער זה, ולאחר עבודה מקיפה של ועדה מקצועית בין-משרדית, הוחלט על פתיחת מסלול ההכשרה הייחודי: **הנדסאי במערכת הבריאות**. (מגמה זו מבוססת על מודלים מוצלחים ורווחים במדינות המובילות בעולם (כגון אוסטרליה, אנגליה, ארה"ב וקנדה), אשר הוכיחו כי ריבוד מקצועי נכון תורם להתייעלות המערכת, מפחית את שחיקת הצוותים הבכירים ומגדיל באופן ישיר את התפוקה הטיפולית לטובת המטופלים ומשפחותיהם.

הגדרת התפקיד ומרחב העשייה

תפקידו המרכזי של ההנדסאי במערכת הבריאות הוא להוות כוח עזר מקצועי, מיומן ואינטגרטיבי התומך ומסייע באופן ישיר לעבודתם של בעלי התעודה המוכרת במקצועות הפיזיותרפיה, הריפוי בעיסוק וקלינאות התקשורת. ההנדסאי מוכשר לפעול במשותף עבור שלושת התחומים הללו, ומיועד להשתלב במסגרות ציבוריות בלבד המפוקחות על ידי משרדי הבריאות, החינוך והרווחה (כגון בתי חולים, מרכזי שיקום, בתי ספר לחינוך מיוחד, מעונות יום שיקומיים ומרכזי יום לקשיש).

הפעילות המקצועית של ההנדסאי ממוקדת בשני ערוצים עיקריים:

1. **הפן הטיפולי-תרגולי:** ביצוע היבטים הקשורים בתרגול ובשימור תפקוד על פי תוכנית טיפול קבועה מראש, שאינם דורשים הפעלת שיקול דעת קליני (למשל: עזרה בטיפול קבוצתי, תרגול ספציפי בשפה, השגחה בניידות ובתרגול מוטורי, ותרגול שימוש באביזרי עזר ולוחות תקשורת).
2. **הפן התשתיתי והאדמיניסטרטיבי:** הכנת הסביבה הטיפולית, בדיקת בטיחות ותחזוקת ציוד שיקומי, ניווד מטופלים בצורה בטוחה, וביצוע מטלות ניהוליות ומשרדיות התומכות ברצף הטיפול.

גבולות הסמכות ואחריות מקצועית

תוכנית לימודים זו מדגישה בצורה מחייבת וחד-משמעית את גבולות הגזרה של התפקיד: **ההנדסאי אינו פועל כקלינאי עצמאי ואינו מהווה תחליף לאיש המקצוע בעל התעודה האקדמית.**

- ההנדסאי פועל אך ורק תחת הדרכתם, הנחייתם ופיקוחם המלא, הישיר והשוטף של המטפלים המוסמכים הממונים עליו במוסד .
- חל עליו איסור מוחלט לבצע פעולות הנמצאות בליבת העיסוק הקליני, ובהן: בדיקה ראשונית או חוזרת, אבחון, קביעת מטרות טיפול, בניית תוכנית טיפול, קבלת החלטות על התחלה או סיום של התערבות, וכתובת סיכומים רפואיים רשמיים .
- כל תרגול שמבצע ההנדסאי עם מטופל ספציפי מותנה בקבלת הרשאה אישית, מוגדרת וברורה מהמטפל המוסמך שאחראי על אותו מקרה .

חזון התוכנית ואופק תעסוקתי

מטרת על פדגוגית של מגמה זו היא לייצר ריבוד מקצועי איכותי במערכת הציבורית שבוגרי התוכנית יעניקו לשטח בהרחבת זמינות התרגול, הלימודים במסלול זה מהווים "שער כניסה" ייחודי לעולמות מקצועות הבריאות .

תוכנית הלימודים נבנתה ברמה פדגוגית גבוהה, תוך שילוב קורסי מפתח המקנים הלימה אקדמית. חזון המגמה הוא לאפשר לבוגרים מצטיינים – שיגלו עניין ויעמדו בתנאי הקבלה בעתיד – להמשיך את התפתחותם המקצועית באקדמיה, תוך שאיפה לקבלת פטורים מחלק מהקורסים, ובכך ליצור מסלול צמיחה והרחבה ארוך טווח לכלל כוח האדם במערך הבריאות בישראל

מגמה: הנדסאי במערכת הבריאות 1084

1. אנטומיה כללית - מע' גוף, חושים (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא לאנטומיה ורמת התא	הגדרות יסוד, כיוונים אנטומיים, מבנה התא, רקמות הגוף (אפיתל, חיבור, שריר, עצב).	6 שעות
מערכות הגוף הגדולות	סקירה אנטומית של מערכת השלד, השרירים, הלב וכלי הדם, והנשימה.	12 שעות
מערכות פנימיות והפרשה	אנטומיה של מערכת העיכול, השתן והמערכת האנדוקרינית (הורמונלית).	10 שעות
איברי החושים	אנטומיה מפורטת של איברי הראייה (עיניים), השמיעה והשיווי משקל (אוזניים), המישוש (עור), הטעם והריח.	8 שעות

2. פיזיולוגיה כללית ותפקוד מע' הגוף הפנימיות (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא לפיזיולוגיה והומאוסטזיס	עקרונות הוויסות הפנימי של הגוף, סביבה תאית, נוזלי הגוף ומנגנוני משוב.	6 שעות
מערכת לב-ריאה	מכניקת הנשימה, חילוף גזים, מחזור הדם הגדול והקטן, פעילות חשמלית ומכנית של הלב.	12 שעות
מערכת העיכול והמטבוליזם	תהליכי פירוק, ספיגה והפרשה, תפקידי הכבד והלבלב, מאזן אנרגטי.	10 שעות
המטולוגיה	הרכב הדם (פלזמה, כדוריות אדומות ולבנות, טסיות), תפקודי קרישה ומערכת החיסון הבסיסית.	8 שעות

3. פתולוגיה מחלות (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא לפתולוגיה ומנגנוני פגיעה	הגדרת מושגים (אטיולוגיה, פרוגנוזה), פגיעה תאית, נמק (נפרוזיס/אפופטוזיס).	8 שעות

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
דלקת וריפוי רקמות	תהליך הדלקת האקוטית והכרונית, ריפוי פצעים והצטלקות.	8 שעות
פתולוגיה של מערכות מרכזיות	מחלות לב איסכמיות, יתר לחץ דם, אי ספיקת כליות, סוכרת וסיבוכיה.	12 שעות
תהליכים נאו-פלסטיים (גידולים)	מבוא לאונקולוגיה: ההבדל בין גידול שפיר לממאיר, גרורות ועקרונות טיפול.	8 שעות

4. גרונטולוגיה (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא לגרונטולוגיה ותיאוריות זיקנה	דמוגרפיה של הזדקנות האוכלוסייה, היבטים סוציולוגיים ותרבותיים של הגיל השלישי.	8 שעות
שינויים פיזיולוגיים ופתולוגיה בזקנה	הזדקנות מערכות הגוף, תסמונות גריאטריות (נפילות, בריחת שתן, תת-תזונה), פוליפרמציה (ריבוי תרופות).	12 שעות
היבטים קוגניטיביים ונפשיים	ירידה קוגניטיבית תלוית גיל, דיכאון ובדידות בזקנה, התמודדות עם אובדן ופרישה.	10 שעות
איכות חיים וזקנה מוצלחת	שימור תפקוד, פעילות פנאי, קידום בריאות בגיל המבוגר ועקרונות טיפול תומך (פליאטיבי).	6 שעות

5. פדיאטריה (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא לפדיאטריה ומאפייני הילד	מדדי צמיחה וגדילה (גובה, משקל, היקף ראש), אבני דרך התפתחותיות פיזיות.	10 שעות
מחלות ילדים שכיחות	מחלות זיהומיות של גיל הילדות, בעיות במערכת הנשימה (אסתמה, סטרידור), חום ופרוכסי חום.	12 שעות
מצבים כרוניים ומוגבלויות בילדים	שיתוק מוחין (CP), תסמונות גנטיות נפוצות, והשפעתן על התפקוד היומיומי.	8 שעות
גישה טיפולית ומשפחתית	דגשים בתקשורת עם ילדים בגילאים שונים, מקום ההורים בטיפול, ובטיחות הילד.	6 שעות

6. נוירולוגיה ותפקוד מע' העצבים (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
אנטומיה ופיזיולוגיה של מע' העצבים	המוח הגדול, המוח הקטן, גזע המוח, חוט השדרה ועצבים פריפריאליים.	10 שעות
פתולוגיות נוירולוגיות מרכזיות	אירוע מוחי (CVA), אפילפסיה, מחלת פרקינסון, טרשת נפוצה (MS).	12 שעות
דמנציה ואלצהיימר	סוגי דמנציה, שלבי המחלה, שינויים התנהגותיים וקוגניטיביים, ודרכי התמודדות בטיפול.	8 שעות
השפעה תפקודית ושיקום	פגיעות חושיות ומוטוריות, הפרעות שיווי משקל, עקרונות הטיפול והליווי הנוירולוגי.	6 שעות

7. פסיכיאטריה (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא לפסיכיאטריה והערכה	ההבדל בין בריאות נפשית לחולי נפשי, הסטיגמה בבריאות הנפש, כלי אבחון בסיסיים.	8 שעות
הפרעות מצב רוח וחרדה	דיכאון קליני, הפרעה דו-קוטבית (מאניה דיפרסיה), הפרעות חרדה ו-PTSD.	12 שעות
הפרעות פסיכוטיות ומחשבות שווא	סקיזופרניה, מצבים פסיכוטיים אקוטיים, הזיות ומחשבות רדיפה.	10 שעות
גישה טיפולית ועקרונות שיקום	טיפול תרופתי ופסיכולוגי, התמודדות עם מצבי משבר והתנהגות חריגה, שיקום בקהילה.	6 שעות

8. אורתופדיה ותפקוד מע' שלד-שריר (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא לאורתופדיה וביומכניקה	מבנה המפרקים, רצועות, גידים, שרירים, ומנגנוני תנועה ויציבה בסיסיים.	8 שעות

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
שברים וחבלות שלד	סוגי שברים, עקרונות קיבוע (גבס, ניתוח), תהליך איחוי עצם וסיבוכים אפשריים.	10 שעות
מחלות שלד ושריר כרוניות	שחיקת סחוס (אוסטאוארתריטיס), אוסטאופורוזיס (בריחת סידן), כאבי גב כרוניים ופריצות דיסק.	12 שעות
מניעת סיבוכי שכיבה ותנועה	טכניקות שינוי תנוחה, מניעת קונטרקטורות (קיצור שרירים) ושימור טווחי תנועה במטופל המרותק למיטה.	6 שעות

9. אף אוזן גרון (18 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מערכת השמיעה והשינוי משקל	לקויי שמיעה (הולכתיים ותחושתיים), שימוש במכשירי שמיעה, ורטיגו והפרעות יציבה ממקור אוזן פנימית.	6 שעות
מנגנון הבליעה והפרעותיו	דיספאגיה (קושי בבליעה) באוכלוסיות נירולוגיות וגריאטריות, זיהוי סימני אזהרה וסכנת אספירציה (שאיפת מזון לראות).	6 שעות
נשימה עליונה ודיבור	הפרעות בקול ובדיבור, חסימות נתיב אוויר עליון, היגיינה וטיפול בסיסי במטופלים עם קשיי נשימה או גרון.	6 שעות

10. מבוא לפסיכולוגיה (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
יסודות הפסיכולוגיה והזרמים המרכזיים	הזרם הביהביוריסטי, הפסיכואנליטי, הקוגניטיבי וההומניסטי.	10 שעות
תהליכים קוגניטיביים בסיסיים	קשב, תפיסה חושית, למידה (התניה קלאסית ואופרנטית) ומנגנוני זיכרון ושכחה.	10 שעות
אישיות ומנגנוני הגנה	מבנה האישיות, מניעים והנעה (מוטיבציה), מנגנוני הגנה נפשיים במצבי לחץ ותסכול.	8 שעות
לחץ והתמודדות	מודלים של לחץ (פיזיולוגי ופסיכולוגי), דרכי התמודדות, חוסן נפשי ותמיכה סביבתית.	8 שעות

11. מבוא לפסיכולוגיה התפתחותית (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא, תורשה וסביבה בהתפתחות	עקרונות יסוד בהתפתחות, השפעות גנטיות מול השפעות סביבתיות, תקופות קריטיות.	6 שעות
התפתחות קוגניטיבית ושפתית	התיאוריה של פיאז'ה, התפתחות השפה והחשיבה מהינקות ועד הבגרות.	10 שעות
התפתחות רגשית וחברתית	תיאוריית ההיקשרות (בולבי ואיינסוורת'), השלבים הפסיכו-חברתיים של אריקסון.	12 שעות
מעגל החיים המלא	התפתחות בגיל ההתבגרות, הבגרות, הזקנה ומשימות התפתחותיות לאורך החיים.	8 שעות

12. פסיכולוגיה חברתית (18 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
העצמי החברתי ותפיסת האחר	כיצד אנו תופסים את עצמנו ואחרים, טעויות ייחוס, רושם ראשוני.	4 שעות
עמדות, סטראוטיפים ודעות קדומות	היווצרות עמדות, שינוי עמדות, השפעת סטראוטיפים על קשרים חברתיים וטיפולים.	6 שעות
השפעה חברתית וקבוצתית	קונפורמיות, ציות לסמכות (ניסוי מילגרם), לחץ חברתי, קבלת החלטות בקבוצה ודינמיקה קבוצתית.	5 שעות
התנהגות פרו-חברתית ואגרסיביות	אלטרואיזם, עזרה לזולת, אפקט העומד מהצד (אדישות חברתית) ומניעה.	3 שעות

13. מבוא לסוציולוגיה (18 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
חשיבה סוציולוגית ותרבות	מושגי יסוד בסוציולוגיה, מרכיבי התרבות (ערכים, נורמות, סמלים), אתנוצנטריות מול יחסיות תרבותית.	5 שעות

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
חיברות (סוציאליזציה)	תהליך החיברות לאורך החיים, סוכני חיברות (משפחה, קבוצת שווים, מדיה), בניית זהות חברתית.	5 שעות
ריבוד חברתי ואי-שוויון	מעמד חברתי, קבוצות מיעוט, פערים חברתיים-כלכליים והשפעתם על בריאות ורווחה.	5 שעות
מוסדות חברתיים	מוסד המשפחה המשתנה, מוסד הרפואה והבריאות כמבנה חברתי.	3 שעות

14. קידום בריאות (18 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא לקידום בריאות ומניעה	הגדרת בריאות (לפי ארגון הבריאות העולמי WHO), רמות מניעה (ראשונית, שניונית, שלישונית).	5 שעות
מודלים לשינוי התנהגות	כיצד מניעים אנשים לאמץ אורח חיים בריא, חסמים ומנופים לשינוי.	5 שעות
אורח חיים בריא הלכה למעשה	חשיבות התזונה, פעילות גופנית, שינה, ומניעת הרגלים מזיקים (עישון, אלכוהול).	5 שעות
תוכניות הסברה בקהילה	בניית מסרים לקידום בריאות באוכלוסיות מגוונות (קשישים, ילדים, בעלי מוגבלויות).	3 שעות

15. תקשורת בין אישית (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
יסודות התקשורת האנושית	מודל התקשורת (מוסר, מסר, מקלט), ערוצי תקשורת, חסמים בתקשורת יעילה.	8 שעות
תקשורת מילולית ולא-מילולית	שפת גוף, הבעות פנים, טון דיבור, מרחק פיזי, שימוש נכון במגע בקשר טיפולי.	10 שעות
הקשבה פעילה ואמפתיה	טכניקות של שיקוף, שיקוף רגשות, שאלת שאלות פתוחות וסגורות, גילוי אמפתיה ללא הזדהות מצידה.	10 שעות
ניהול קונפליקטים והצבת גבולות	התמודדות עם התנגדויות וכעס מצד מטופלים או בני משפחה, אסרטיביות ושמירה על גבולות מקצועיים.	8 שעות

16. כשירות תרבותית (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מבוא לכשירות ורגישות תרבותית	הגדרת המושג, חשיבות הכשירות התרבותית במערכת הבריאות והרווחה בישראל.	8 שעות
החברה הישראלית כפסיפס תרבותי	הכרת מאפיינים, אמונות ומנהגים של מגזרים שונים (החברה הערבית, החרדית, יוצאי אתיופיה, חבר העמים ועוד).	12 שעות
בריאות, חולי ותרבות	תפיסות שונות של מחלה, כאב, וטיפול בתרבויות שונות, מקומם של הרפואה העממית והמנהיגים הקהילתיים.	10 שעות
כלים יישומיים למטפל	התגברות על מחסומי שפה, התאמת סגנון התקשורת והטיפול לרקע התרבותי של המטופל למניעת הטיות.	6 שעות

17. מקצועות הבריאות חינוך ורווחה בישראל (18 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מערך מקצועות הבריאות	הגדרת המקצועות השונים (פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאות תקשורת, תזונה) ותפקידיהם.	5 שעות
מערכת החינוך והחינוך המיוחד	מסגרות חינוכיות לילדים עם צרכים מיוחדים, שילוב במערכת הרגילה, סוגי תמיכות.	5 שעות
מערכת הרווחה ושירותי הקהילה	תפקיד העובד הסוציאלי, שירותי רווחה ברשויות המקומיות, מרכזי יום ומסגרות דיור מוגן.	5 שעות
אינטגרציה ורצף טיפולי	שיתוף פעולה בין-משרדי ובין-מקצועי (בריאות-חינוך-רווחה) לטובת המטופל ומשפחתו.	3 שעות

18. בטיחות ומניעת זיהומים (18 שעות)

אשכול תוכן	נושא לימוד ופירוט תכנים	היקף שעות
חלק א': מניעת זיהומים	שרשרת הזיהום, היגיינת ידיים (חמשת הרגעים של WHO), שימוש בציוד מגן אישי (PPE), סוגי בידודים (מגע, טיפתי, נשימתי), טיפול בציוד מזוהם ופסולת רפואית.	10 שעות

היקף שעות	נושא לימוד ופירוט תכנים	אשכול תוכן
8 שעות	בטיחות המטופל (מניעת נפילות, זיהוי נכון), ארגונומיה ומכניקה של הגוף (הרמה והעברה בטוחה של מטופלים למניעת פגיעות גב), בטיחות אש וסביבה פיזית.	חלק ב': בטיחות בעבודה

19. עזרה ראשונה וזיהוי מצבי סיכון (40 שעות)

היקף שעות	פירוט התכנים	נושא לימוד
14 שעות	החייאת מבוגר, ילד ותינוק; שימוש במפעם (דפיברילטור חצי אוטומטי AED); טיפול בחנק מגוף זר.	החייאה בסיסית (CPR)
12 שעות	זיהוי וטיפול ראשוני באוטם בשריר הלב, שבץ מוחי (CVA), התקף אסתמה, סוכרת (היפו/היפרגליקמיה), פרכוסים, עלפון.	מצבי חירום רפואיים
8 שעות	טיפול בדימומים, עצירת דם, חבישות, כוויות, שברים, פגיעות ראש ועמוד שדרה, עקיצות והכשות.	טראומה וחבלות
6 שעות	זיהוי סימנים מקדימים להידרדרות במצבו של מטופל כרוני, דיווח נכון למד"א/צוות רפואי, סימולציות ומבחן מעשי.	זיהוי מצבי סיכון ותרגול מסכם

20. אתיקה וכללי משמעת והתנהגות מקצועית (36 שעות)

היקף שעות	פירוט התכנים (פרונטלי + מעשי)	נושא לימוד
10 שעות	ארבעת עקרונות האתיקה (אוטונומיה, עשיית טוב, אי-עשיית רע, צדק), הקוד האתי המקצועי.	יסודות האתיקה הרפואית
10 שעות	חובת שמירת סודיות, הגנת הפרטיות של המטופל בעידן הדיגיטלי, חשיפת מידע מותרת ואסורה.	סודיות רפואית ופרטיות
10 שעות	אחריות מקצועית, גבולות היחסים בין מטפל למטופל, מניעת הטרדות וניגוד עניינים, הליכי משמעת.	גבולות תפקיד ומשמעת
6 שעות	סדנאות מעשיות וסימולציות של דילמות אתיות מהשטח וקבלת החלטות מקצועיות.	ניתוח אירועים (סטאדי קייס)

21. דיווח בעל פה ובכתב (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
עקרונות התייעוד הטיפולי	חשיבות הרישום, דיוק ואובייקטיביות בכתיבה, הבחנה בין עובדות לפרשנות, היבטים משפטיים של התייעוד.	10 שעות
דיווח בכתב מובנה	כתיבת כרטיס מטופל, מילוי טפסים תפקודיים, כתיבת סיכומי משמרת ועדכונים שוטפים במערכות.	10 שעות
דיווח בעל פה והעברת משמרת	מבנה דיווח ממוקד (למשל שימוש במודל SBAR), העברת מידע בצוות, דיווח על אירועים חריגים או חירום.	10 שעות
תרגול מעשי וסדנאות	סימולציות של העברת משמרת, כתיבת דוחות על בסיס תיאורי מקרה ותרגול שוטף.	6 שעות

22. תפקיד עוזר המטפל למקצועות הבריאות ועבודת צוות (72 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
הגדרת התפקיד וגבולות הגזרה	זהות מקצועית, סמכויות עוזר המטפל, מה מותר ומה אסור לביצוע, אחריות כלפי חברי הצוות המוסמכים.	18 שעות
דינמיקה קבוצתית ועבודת צוות	מאפייני צוות יעיל, תפקידים בצוות, תקשורת בתוך הצוות הרב-מקצועי, פתרון קונפליקטים מול קולגות.	18 שעות
שילוב במערך הטיפולי	עבודה תחת פיקוח והנחיה (סופרוויז'ן), קבלת משוב מקצועי, תיאום ציפיות ותמיכה הדדית בצוות.	18 שעות
סימולציות ותרגול אינטגרטיבי	תרגול מצבי עבודה יומיומיים בצוות רב-מקצועי, פיתוח מיומנויות שיתוף פעולה במצבים שונים.	18 שעות

23. אביזרים וטכנולוגיות לטיפול ושיקום (72 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
אביזרי ניידות ומעברים	הכרה ותרגול של כיסאות גלגלים (ידני וממונע), הליכונים, מקלות, מנופי הרמה, חגורות העברה.	22 שעות
אביזרי יום-יום (ADL)	טכנולוגיה מסייעת לאכילה, הלבשה, רחצה, ופתרונות מותאמים לשיפור העצמאות בבית ובמוסד.	18 שעות

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
טכנולוגיה תומכת וחליפית (תת"ח)	אביזרים ומחשבים לתקשורת עבור מטופלים עם קשיי דיבור או תקשורת (לוחות תקשורת, מתגים, אפליקציות).	16 שעות
תחזוקה, התאמה ובטיחות	התאמת האביזר לממדי המטופל, בדיקת תקינות ובטיחות האביזרים, מניעת פגיעות כתוצאה משימוש לא נכון.	16 שעות

24. מחשבים וטכנולוגיות ממוחשבות (72 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
יסודות המחשב ויישומי משרד	תפעול מערכת הפעלה, שימוש יעיל בדואר אלקטרוני, תוכנות מעבד תמלילים (Word) וגיליונות נתונים (Excel).	20 שעות
מערכות מידע רפואיות וטיפוליות	היכרות ותרגול עבודה עם תוכנות לניהול מטופלים, הזנת נתונים, קריאת הנחיות ועדכון תיק מטופל ממוחשב.	24 שעות
טכנולוגיות דיגיטליות בשירותי הבריאות	רפואה מרחוק (Telehealth), שימוש באפליקציות בריאות, פורטלים של קופות חולים ובתי חולים.	14 שעות
אבטחת מידע והגנת סייבר	שמירה על סיסמאות, מניעת זליגת מידע רפואי, נהלי אבטחה ארגוניים בעבודה עם מחשב.	14 שעות

25. דיני בריאות חוקים ונהלים (18 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996	הזכות לטיפול רפואי נאות, הסכמה מדעת לטיפול, זכות המטופל לחוות דעת נוספת ולמידע רפואי.	6 שעות
חוקים ספציפיים במערכת הבריאות	חוק ביטוח בריאות ממלכתי, חוק טיפול בחולי נפש (היבטי אשפוז וזכויות), חוק האנטומיה והפתולוגיה.	6 שעות
חוזרי מנכ"ל ונהלי עבודה	מעמד חוזרי מנכ"ל משרד הבריאות, נהלים מוסדיים, אחריות משפטית של עובדים במערכת הבריאות.	6 שעות

26. חיים עם לקות ומוגבלות (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
הכרת סוגי מוגבלויות ואוכלוסיות	מוגבלות פיזית, חושית (ראייה, שמיעה), קוגניטיבית, נפשית, ומוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה).	10 שעות
מודלים של מוגבלות	המודל הרפואי (התמקדות בלקות) מול המודל החברתי (התמקדות בחסמי הסביבה והחברה).	8 שעות
מגבלות נגישות והדרכה חברתית	חסמים פיזיים (מבנים, תחבורה), חסמי נגישות לשירות ומידע, וחסמים עמדתים (סטיגמות וסטראוטיפים).	10 שעות
חויית החיים עם מוגבלות	מפגשים עם אנשים עם מוגבלות, סיפורי חיים, עצמאות מול תלות, ושילוב בקהילה.	8 שעות

27. חוקים ותקנות לקידום אנשים עם מוגבלות (18 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות	עקרונות היסוד של החוק (התשנ"ח-1998), הזכות לקבלת החלטות, איסור הפליה בתעסוקה ובשירותים.	6 שעות
תקנות הנגישות בישראל	חובת נגישות מתווה, בניין וסביבה (נגישות פיזית), ותקנות נגישות השירות (התאמות בשירות הציבורי והפרטי).	6 שעות
מנגנוני אכיפה ומיצוי זכויות	תפקיד הנציבות לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, ארגוני סינגור, וכלים לסיוע למטופל במימוש זכויותיו.	6 שעות

28. היכרות עם מסגרות, מוסדות ונותני השירות השונים (36 שעות)

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
מסגרות אשפוז ורפואה חריפה	בתי חולים כלליים (מיון, מחלקות אשפוז), מרכזים רפואיים לבריאות הנפש.	10 שעות
מערך השיקום וההמשך	בתי חולים שיקומיים, מחלקות סיעודיות, סיעודית-מורכבת, תת-אקוטית, ומוסדות לטווח ארוך.	10 שעות
שירותים בקהילה ומסגרות דיור	קופות חולים (מרפאות ראשוניות ומקצועיות), טיפולי בית, הוסטלים, דיור מוגן ומרכזי יום.	10 שעות

נושא לימוד	פירוט התכנים	היקף שעות
נותני שירות וארגוני מגזר שלישי	עמותות וארגונים וולונטריים המספקים שירותי סיוע, ציוד וליווי למטופלים ומשפחותיהם.	6 שעות

29. English Course (72 Hours) — CEFR Level A2-B1 Alignment

CEFR Level	Topic of Study	Syllabus Content	Hours
A2	Basic Medical & Anatomical Vocabulary	Building a foundational vocabulary: learning high-frequency words for body parts, major physiological systems, common symptoms (e.g., pain, fever, cough), illnesses, and roles within the healthcare team.	20 hours
A2–B1	Reading Professional Literature & Manuals	Developing reading skills to understand simple, factual texts: reading and extracting key information from equipment operation manuals (e.g., lifters, wheelchairs), basic medical forms, and standard work instructions.	20 hours
B1	Professional Terminology & Documentation	Mastering essential professional language: understanding standard global medical abbreviations and acronyms (e.g., BP, HR, CPR, ADL) and practicing clear, structured routine documentation.	16 hours
A2–B1	Language Skills Practice & Communication	Practicing predictable workplace communication: utilizing medical dictionaries,	16 hours

CEFR Level	Topic of Study	Syllabus Content	Hours
		role-playing basic routine conversations with patients or colleagues (Medical English), and conducting final language comprehension evaluations.	

- **Target Outcome: Graduates will achieve an A2 (Waystage) to B1 (Threshold) proficiency, enabling them to understand and use clear, standard language on familiar matters regularly encountered in a healthcare environment.**

מתווה ההכשרות המעשיות בשטח (פרקטיקום)

התוכנית כוללת שני פרקי הכשרה מעשית מחייבים בהיקף כולל של **320 שעות בשטח**.

1. פרקטיקום ליבה מחייב – 160 שעות

- **מבנה וחלוקה:** מבוצע לאורך 8 שבועות (20 שעות שבועיות) בשני מקומות הכשרה שונים (4 שבועות בכל מוסד).
- **מיקום:** מוסדות ציבוריים מוכרים (בתי חולים, מרכזי שיקום, קופות חולים, מסגרות חינוך מיוחד, מרכזי יום טיפוליים) המעסיקים לפחות שני אנשי מקצוע מוסמכים ממקצועות הבריאות.
- **תחומי החשיפה:** חובה לאפשר לסטודנט חשיפה למגוון אוכלוסיות יעד (ילדים, שיקום מבוגרים, וגריאטריה). לפחות באחד ממקומות ההכשרה יש לספק התנסות במודל טיפול אינטגרטיבי המשלב את שלושת מקצועות הבריאות (פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק וקלינאות תקשורת).
- **דרישות מהמדריכות הקליניות:** אשת מקצוע מוסמכת בעלת תואר ראשון לפחות, עם ותק מקצועי של שנתיים לפחות (עדיפות ל-3 שנים ומעלה), המועסקת בחצי משרה לפחות באותו מוסד, ובאישור מנהל היחידה. המדריכות יעברו השתלמות ייעודית של 15–20 שעות. בכל הכשרה תהיה מדריכה ראשית אחת, כאשר בשתי ההכשרות השונות המדריכות יהיו מתחומים מקצועיים שונים (כך שהסטודנט יזכה להדרכה משני מקצועות בריאות שונים).

2. פרקטיקום התמחות – 160 שעות

- **מבנה וחלוקה:** 160 שעות מעשיות נוספות בשטח.
- **מיקום ואופי:** מבוצע במוסדות ומסגרות התואמים באופן ישיר את אופי ההשלמה וההתמחות שנבחרו על ידי המכללה ואושרו על ידי מה"ט (לדוגמה: בריכות הידרותרפיות למכללה שבחרה בהתמחות

הידורות רפיה; בתי אבות ומרכזי יום גריאטריים להתמחות בגיל השלישי; מסגרות הפעלה וספורט טיפולי וכדומה).

• **תנאי מעבר והערכה (לשני פרקי הסטאז'):**

- ציון הסטאז' ייקבע כ"עובר" / "לא עובר".
- ההערכה תתבסס על טופס הערכה מובנה (הכולל פרמטרים של הגעה בזמן, הופעה מקצועית, שמירה על אתיקה וסודיות, מיומנות טכנית, עבודה בצוות ותקשורת מקרבת) הממלא על ידי המדריכה הקלינית בשטח, בשילוב הגשת עבודה מסכמת/יומן למידה רפלקטיבי למכללה.
- סטודנט שייכשל בסטאז' יקבל הזדמנות אחת בלבד לביצוע סטאז' חוזר. כישלון חוזר ימנע קבלת הדיפלומה.

חלק ה': תוכנית השלמה והתמחות (632 שעות)

על פי הנחיות מה"ט ומשרד הבריאות, בנוסף לקורסי החובה (הליבה), **על כל מכללה להציע תוכנית השלמה והתמחות בהיקף של 632 שעות עיוניות וסדנאות.**

ההתמחות תבנה בהתאם לקול קורא " הנדסאי במערכת הבריאות" המכללה מחויבת להציג את פריסת 632 השעות העיוניות של ההתמחות הנבחרת כחלק מתיק הגשת המועמדות לקול הקורא.